Vykypěl, Bohumil

[Bígl, Richard. Vývoj lužickosrbského skloňování a stupňování]

Linguistica Brunensia. 2014, vol. 62, iss. 2, pp. 122-123

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/130155
Access Date: 19. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts,
Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

tvoří v současnosti v Jakutsku početnou obchodní komunitu a ve stejnojmenném hlavním městě mají i svůj *Kitajgorod*; jde o projev čínské ochoty investovat v méně rozvinutých oblastech v zahraničí. Stovky přívlastků, které studenti přidělovali ruštině, jakutštině, angličtině a čínštině, netřeba reprodukovat, i když jejich vyjmenování je věnována celá část. Je ale třeba přiznat, že samotné přívlastky typu „hluboký", „věčný", „rodný", „krásný", „mocný", „moudrý", „mladý", jsou snad i zajímavější než pokus autorky je systematizovat.

Poslední třetí část (s. 80-110) je věnována mezietnickému a jazykovému soužití Rusů a Jakutů a motivaci Rusů učit se jakutštinu. Této části dominují přetištěné dotazníky a odpovědi respondentů. Je celkem zajímavé, že Rusové i Jakuti mají shodné stupně preferencí, pokud jde o jazyky, které by upřednostňovali ve školní či soukromé výuce. Na prvním místě dominuje zahraniční jazyk, kterým se mluví v Evropě (Jakuti 42,8%, Rusové 51,7%), na druhém místě je jakutština (Jakuti 23,8%, Rusové 27%), a až na třetím místě ruština následovaná zahraničním jazykem, kterým se mluví v Asii: pro Jakuty ruština 17,5% a asijský jazyk 15,9%; pro Rusy ruština 10,9% a asijský jazyk 10,5% (s. 88). Znamená to, že více než čtvrtina Rusů v republice Sacha má z praktických důvodů zájem o jakutštinu. Lze na něj narazit i při návštěvě knihkupectví, kde se Rusové dost ptají na učebnice jakutštiny. Když zrovna není k dispozici podrobná učebnice, nabízí se nové již čtvrté vydání populární dobře zpracované příručky pro samouky (Дьячковский 2013).

Závěr knihy je napsán optimisticky v očekávání harmonického soužití obou etnických komunit – jiné vyznění se ani nedalo očekávat, ale v tomto případě nemusí mít politické pozadí.

LITERATURA

Алексеев, Н. А. – Романова, Е. Н. – Соколова, З. П. (eds.). 2013. *Якуты Саха*. Москва: Наука.

Дьячковский, Н. Д. et al. 2013. *Поговорим по-якутски. Самоучитель языка саха*. Якутск: СахаКнигаТорг.

Příspěvek vzniknul díky grantu GAČR v rámci projektu P406/12/0655.

Michal Schwarz
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
schwarz@phil.muni.cz

Richard Bígl:
Vývoj lužickosrbského skloňování a stupňování.
Praha: Karolinum 2013. (Acta Universitatis Carolinae, Philologica, Monographia 167.) 137 s.
ISBN 978–80–246–2184–5.

Ač je historie lužické srbštiny z nejrůznějších důvodů – např. pro její výraznou kontaktologickou situaci nebo pro (s prvním ostatně zřejmě související) zachování a rozvinutí duálu – nadmíru zajímavá, a to slavisticky i obecnějazykovědně, souhrnné historické mluvnice lu-

žické srbštiny se nám zatím ještě nedostalo. A tak knihu, na niž zde chceme ve vší stručnosti upozornit a která má být první kapitolou takové mluvnice, nelze než vřele přivítat.

Třídění pojednávané látky je prosté a přehledné: po krátkém úvodu, načrtávajícím cíle práce a vymezujícím některé obecné pojmy (s. 9–16), přicházejí ve třech oddílech substantiva podle jednotlivých rodů (maskulina, s. 17–35, feminina, s. 36–47, a neutra, s. 48–59), pak zájmena bezrodá (s. 60–76), dvojrodá (s. 77–84) a tvrdá (s. 85–95) i měkká (s. 96–105) trojrodá, nato se pojednává o flexi adjektiv, včetně jejich stupňování (s. 106–119), a nakonec je zařazen oddíl o číslovkách (s. 120–127).

Budeme-li chtít knížku o vývoji lužickosrbské deklinace i krátce zhodnotit, musíme na prvním místě zopakovat, co byla řečeno na začátku: vzhledem k tomu, že historická gramatika lužické srbštiny dosud chybí, je třeba Bíglovu monografii přivítat. Je přitom ovšem škoda, že autor nebyl ke čtenáři o něco přívětivější a kromě různých až trochu parodiálně působících archaismů používá českou, nikoli mezinárodní jazykovědnou terminologii a nesestavil standardně bibliograficky vybavený seznam svých – chvályhodně hojně citovaných – pramenů. Diskusi různých diskutabilních jednotlivostí v jeho výkladech pak přenecháváme historickosorabistickým specialistům (snad nějací jsou).

Bohumil Vykypěl
Ústav pro jazyk český AV ČR
vykypel@iach.cz

Ján Kačala:
Syntagmatický slovosled v slovenčine.
Vydavateľstvo Matice slovenskej, s. r. o., Martin 2013. 220 s.
ISBN 978-80-8115-130-9.

Recenzovaná publikace je dalším pozoruhodným příspěvkem předního slovenského badatele, navazujícím na řadu jeho dosavadních knižních i časopiseckých pojednání k otázkám syntaxe. V předmluvě a v úvodních kapitolách (6–121) se dostává čtenářům všestranného poučení o problematice slovosledu, která již v minulých letech zaujala významné domácí odborníky. Z nich jmenuje autor především Jozefa Ružičku, Eugena Paulinyho, Jozefa Mistríka, Jána Oravce i další a cituje důležité pasáže z jejich prací. V souvislosti s uvedenou tematikou se zmiňuje i o českých lingvistech Vilému Mathesiovi, Petru Sgallovi, Janu Firbasovi a Evě Golkové. Z velmi podrobně probíraných přístupů různých autorů k otázkám slovosledu jsou patrné i rozdíly v jejich pojetí hlavního činitele slovosledu. Podle Kačalova mínění lze konstatovat celkem tři základní stanoviska: první z nich, nejrozšířenější, počítá s více činiteli, ale přeceňuje obsahovou stránku – aktuální členění větné. Druhé naopak zveličuje gramatického či syntaktického činitele a staví jej do protikladu k aktuálnímu členění. Třetí stanovisko, nejbližší autorovi (a podle něho vlastní i Mathesiovi), vidí rozložení činitelů v jejich vzájemném propojeném fungování, v němž může platit hierarchický princip (51).